

Duurzaamheidsplan 2017-2020

'A sustainable approach of a significant impact on health(care)'

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Radboudumc

1 Inleiding

Sinds de vaststelling van het eerste integrale duurzaamheidsbeleidsplan 'Duurzaamheid in de genen' in 2013, heeft het Radboudumc een intensieve duurzame ontwikkeling doorgemaakt. Het Radboudumc gaat voor 'duurzame, innovatieve en betaalbare zorg'.

Duurzame zorg wil zeggen dat we de zorg persoonsgericht, toegankelijk en betaalbaar willen houden, ook voor de kinderen van onze kinderen. We streven naar maximale positieve impact op de gezondheid en minimale negatieve impact op het milieu.

In deze notitie wordt teruggeblikt op de behaalde resultaten van de afgelopen jaren en aan de hand van een beeld van het duurzame Radboudumc van de toekomst zijn doelstellingen geformuleerd om daar te komen.

Inhoud

- 1 Inleiding**
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'

In 2013 is het eerste integrale duurzaamheidsbeleidsplan 'duurzaamheid in de genen' vastgesteld door de Raad van Bestuur. Het was een concrete uitwerking van het in 2011 ondertekende Manifest voor een gezonde toekomst voor de zorgsector. Sinds deze periode heeft duurzaamheid in het Radboudumc een snelle ontwikkeling doorgemaakt. Onderstaand een beknopte terugblik.

Aanpak

Het Radboudumc heeft een bottom up aanpak gehanteerd in haar duurzame ontwikkeling. Door communicatie en andere initiatieven zijn medewerkers gestimuleerd duurzame initiatieven te nemen. De ambitie is 'duurzaamheid in de genen': alles wat we doen, doen we duurzaam. Dit vereist een intensief bewustwordingstraject. We benaderen duurzaamheid niet als 'een project', het gaat om het veranderen van de mindset die leidt tot duurzaam gedrag. Logischerwijs volgt uit deze benadering dat de verantwoordelijkheid voor duurzaamheid in het Radboudumc 'in de lijn' ligt. We hebben ons afgelopen jaren ingezet om op de integratie van duurzaamheid in de strategie en in al onze werkprocessen: in onze patiëntenzorg, onderwijs, onderzoek, bedrijfsvoering en HR.

Duurzaamheid in strategie

Duurzaamheid is geïntegreerd in de strategie gebracht van het Radboudumc: 'we gaan voor innovatieve, duurzame en betaalbare zorg'. Duurzame gezondheidszorg betekent dat we de zorg persoonsgericht, toegankelijk en betaalbaar willen houden, ook voor de kinderen van onze kinderen, waarbij we

rekening houden met de ecologische en sociale impact van ons handelen.

Duurzaamheid heeft drie jaar op rij een plaats gehad in de kaderbrief, met uitzondering van de kaderbrief voor 2017. In het jaarverslag van het Radboudumc wordt sinds 2013 gerapporteerd over onze duurzame resultaten conform de richtlijnen voor duurzaamheidsverslaglegging GRI (Global Reporting Initiative). Dit heeft mede geresulteerd in de prijs voor het beste milieujaarverslag 2014 van Milieu Platform Zorgsector en de hoogste score op de Transparantiebenchmark van de umc's de laatste drie jaar.

Duurzaamheid in patiëntenzorg

Er is aandacht geweest voor duurzaamheid in de patiëntenzorg op verschillende niveaus. Het Radboudumc heeft het gedachtegoed 'positieve gezondheid' omarmd. Deze dynamische benadering van gezondheid (Huber et al., 2011) stelt het functioneren van de mens centraal: 'gezondheid is het vermogen van mensen zich aan te passen en eigen regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'. Het concept is geformuleerd als reactie op de nog steeds gehanteerde definitie van gezondheid van de WHO uit 1948. Die definitie beschrijft gezondheid als een staat van volledig fysiek, mentaal en sociaal welzijn. Huber heeft in 2014 een inspirerende presentatie gegeven over het concept van positieve gezondheid in het Radboudumc.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 **Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'**
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Diverse initiatieven, zoals Food4Care, Passende zorg (Geriatric) en Beter uit Bed (Fysiotherapie) sluiten aan bij het gedachtegoed van duurzame zorg.

Daarnaast is ook aandacht geweest voor duurzaamheid in de zorg vanuit het oogpunt van materialen. Studenten hebben bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor het circulair maken van implantaten. Een ander voorbeeld is het terugdringen van polyfarmacie (goed voor gezondheid en milieu) en de introductie van een regionaal transmuraal formularium om de verspilling van geneesmiddelen tegen te gaan.

Duurzaamheid in onderwijs

Alle preventiemedewerkers arbo en milieu (PAM) krijgen sinds 2016 een cursus aangeboden met een module 'duurzaamheid'. In lijn met de ontwikkeling naar een duurzame campus is deze module van de opleiding campusbreed ingestoken. Ook is duurzaamheid sinds 2014 een vast onderdeel van de introductie cursus waar alle nieuwe medewerkers (verplicht) aan deelnemen.

In 2015 is duurzaamheid onderdeel geweest van de introductie cursus voor eerstejaars studenten geneeskunde en biomedische wetenschappen. De evaluatie van de integratie van duurzaamheid in de nieuwe bachelorfase vindt later plaats.

Duurzaamheid in onderzoek

Het Centraal Dierenlaboratorium doet het al jaren: het toepassen van systematische reviews om onnodig onderzoek te voorko-

men en de kwaliteit te verhogen. In 2016 heeft de Raad van Bestuur een umc-brede beweging in gang gezet met het onderschrijven van de REWARD statement van de Lancet. Deze campagne, gericht op het tegengaan van verspilling in het biomedisch onderzoek, heeft het Radboudumc uitgewerkt in tien concrete acties, zie hoofdstuk 6 'Doelen'.

Duurzaamheid in bedrijfsvoering

Veruit de meeste initiatieven afgelopen vier jaar hebben plaatsgevonden op het terrein van verduurzaming van bedrijfsvoering. In het algemeen is de strategische lijn gehanteerd: preventie eerst, daarna 'zo duurzaam mogelijk' (zoals circulaire economie).

Afval

Naast preventie, het voorkomen van afval, in de Standaard Inkoopvoorwaarden is afgelopen periode sterk ingezet op het verbeteren van de afvalscheiding zodat meer recycling en/of hergebruik kan plaatsvinden. De resultaten van het project BAS Bewust Afval Scheiden spreken voor zich:

Afvalcijfers 2012-2015	
Restafval	-6,3%
Papier	+10,5%
Glas	+22,9%
Swill	-63%*
Specifiek ziekenhuisafval	+28,7%
Totaal	-0,4%

*deze daling geeft een vertekend beeld. Een deel van de daling wordt veroorzaakt doordat dienst uitbesteed is.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Het zijn cijfers waar we trots op mogen zijn, maar waar we ook twee belangrijke aandachtspunten uit kunnen destilleren: De afvalberg krimpt vanuit duurzaamheidsoogpunt te weinig (-0,4%) en het specifiek ziekenhuisafval, een kostbare en milieuvervuilende afvalstroom, is veel gestegen (28,7%). Deels is dit te verklaren doordat het ggo-afval (ggo = genetisch gemodificeerde organismen) vanwege veiligheidsredenen niet meer gedecontamineerd wordt, maar als s.z.a. wordt afgevoerd. Een onderzoek naar de samenstelling van s.z.a. wordt momenteel uitgevoerd door de Arbo- en Milieudienst en het Servicebedrijf.

Overige noemenswaardige trajecten van afgelopen periode zijn: invoering umc-breed gescheiden inzameling van plastic afval, pilot gescheiden inzamelen infuuszakken, afvalscheiding op Operatie Kamers, van koffiedrab tot oesterzwam en de jaarlijkse afvalscan van het restafval.

In het kader van het verbeteren van de kwaliteit van ons afvalwater is een groot project gestart 'geneesmiddelen uit afvalwater'. Dit traject kent inmiddels al circa 5 deeltrajecten, gericht op het voorkomen van vervuiling van het afvalwater tot het toepassen van technische oplossingen en verdiepend onderzoek. Department of Health Evidence heeft een interreg aanvraag gehonoreerd gekregen: samen met partners uit de regio en Duitsland wordt een onderzoek in het Radboudumc gestart naar waterzuivering middels waterplasma activatie. Tevens vindt in februari 2017 een symposium plaats voor artsen en huisartsen uit de regio voor het stimuleren van duurzame farmacotherapie.

Energie

Het Radboudumc heeft in 2015 de nationale Klimaatcoalitie ondertekend. Partners van de klimaatcoalitie confirmeren zich aan de doelstelling 'klimaatneutraal 2050'. Het Radboudumc heeft afgelopen jaren een ambitieuzere doelstelling geformuleerd: 'energieneutraal in 2025'. Het gas- en elektriciteitsverbruik is ondanks het gebruik van meer apparatuur, meer ICT en langere openingstijden in de periode 2012-2015 gedaald met respectievelijk 16% en 7%. Naast diverse besparingsmaatregelen is een groot gedeelte van deze reductie veroorzaakt door het uitgebruik nemen van gebouwen.

Conform het model van trias energetica zet het Radboudumc zich continu in voor het nemen van besparingsmaatregelen. De doelstelling gemiddeld 2% reductie per jaar wordt al ruim 9 jaar behaald. Mogelijkheden naar het uitbreiden van de huidige duurzame energievormen, zoals warmte koude opslag, worden onderzocht. Denk hierbij aan geothermie, zon- en windenergie. Afgelopen twee jaar heeft het Radboudumc 775 zonnepanelen op haar daken gelegd. Dit aantal wordt aankomende jaren verder uitgebreid. 37% van ons elektriciteitsverbruik is vergoend door middel van certificaten. Om de doelstelling 'energieneutraal 2025' te behalen zijn naast besparingsacties ook impactvolle innovaties nodig. Superkritische watervergassing is één van de opties die onderzocht wordt.

Voeding

Dankzij het Interreg traject 'Duurzaam Gezond' is de voedselverspilling teruggebracht van 40% naar 24% in 2015. Ambitie

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

is om in 2018 maximaal 10% te verspillen. Het voedingsconcept Food4Care, waarbij de maaltijden afgestemd zijn op de patiënten, is umc-breed uitgerold. Meatless Monday is in het restaurant geïntroduceerd. Vanaf 2018 bestaat minimaal 40% van het aanbod uit duurzame voeding. Tevens is de warme dranken voorziening verduurzaamd.

Vervoer

Het Radboudumc stimuleert het gebruik van milieuvriendelijke vervoermiddelen als fiets en openbaar vervoer zo veel als mogelijk. Voorbeelden van genomen maatregelen: fietsplan (in 2016 is het budget opgehoogd ten behoeve van stimuleren aanschaf duurder elektrisch fiets), fietsenmaker op eigen terrein, overdekte fietsstallingen, douche gelegenheid. Het Radboudumc voert een mild ontmoedigingsbeleid ten aanzien van het gebruik van de auto. In 2016 is een vervoersonderzoek in samenwerking met Radboud Universiteit uitgevoerd.

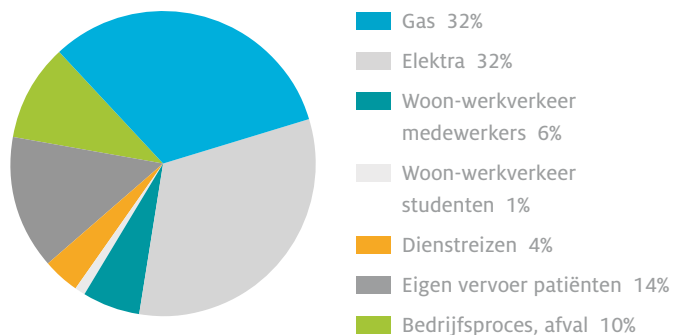
Footprint

Jaarlijks wordt de footprint berekend van het Radboudumc. Sinds 2013 is de footprint 2% gedaald. Deze waarde is echter enigszins vertekend, daar we sinds 2015 de impact van het vervoer van patiënten beter kunnen uitrekenen via het EPIC systeem. Deze nauwkeurigere berekening komt hoger uit dan eerdere globale berekeningen. Omvang footprint 2015: 46.700 ton CO₂

Duurzame HR-beleid

Duurzaam HR-beleid krijgt op verschillende niveaus aandacht.

Footprint CO₂ Radboudumc 2015

Totale footprint CO₂ = 46.700 ton

Duurzame inzetbaarheid heeft invulling gekregen diverse programma's, zoals: 'Energie in verandering' voor AIOS en medisch specialisten, 'Menskracht (Plus) voor verpleegkundigen', 'Re Search – gezamenlijk op zoek naar impact' door wetenschappelijk onderzoekers, 'De secretaresse van de toekomst' en 'Fit in balans'. Dit is slechts een greep uit de initiatieven. Binnen deze programma's staat de menselijke maat in de veranderende omgeving staat centraal. Ook zijn diverse symposia georganiseerd: 'De analist van de toekomst' en 'Managen van duurzame inzetbaarheid' voor leidinggeven- den binnen de zorg'.

Het Radboudumc heeft een convenant ondertekend waarin de ambitie staat vermeld dat het Radboudumc 235 arbeidsplaat-

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

sen wil creëren in 2023 voor mensen die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Een intensief ondersteuningsprogramma helpt leidinggevendenden bij het invullen van deze ambitie. Het aantal vrijwilligers dat zich actief inzet is afgelopen periode toegenomen van circa 200 naar 750. Deze toename is mede te danken aan het programma 'Bring Your Own Patient'. In 2016 is een e-learning module 'veilig werken' ontwikkeld voor alle medewerkers. Hierin wordt de basis gelegd met als aandachtsgebieden arbeidsomstandigheden, beveiliging, calamiteiten, medische technologie, werken met gevaarlijke stoffen en informatie- en privacy veiligheid.

Netwerken

Samen werken met partners is van groot belang voor het behalen van duurzame resultaten met impact. De Radboud Universiteit is onze belangrijkste partner. In 2016 is een gezamenlijke duurzaamheidsagenda opgesteld. Uitgangspunt is om op het gebied van duurzaamheid meer expliciet met elkaar samen te werken, tenzij dit om moverende redenen niet wenselijk is. Door deze samenwerking versnellen en versterken we de duurzame ontwikkeling. Afgelopen periode zijn netwerken op regionaal, nationaal en zelfs internationaal niveau uitgebreid en geïntensiveerd. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de netwerken waarin we participeren.

De Sustainability board en de externe Adviesraad duurzame gezondheidszorg Radboudumc zijn opgericht en actief (zie bijlage 2 voor samenstelling en opdracht van deze organen).

Organisch is er een intern netwerk ontstaan van 'ambassadeurs': collega's die zich inzetten voor duurzaamheid in het Radboudumc.

De duurzame ontwikkeling staat of valt bijna door communicatie. Ons Magazine Duurzaam! wordt positief gewaardeerd en heeft landelijke belangstelling. De interne nieuwsbrief duurzaamheid, de berichten op intranet en de duurzaamheidsgroep op yammer zijn belangrijke communicatiekanalen voor het overdragen van kennis en het stimuleren van duurzame initiatieven, net zoals de Week van de duurzaamheid of andere events.

Terugblik overall

Diverse resultaten zijn behaald, een beweging is op gang gezet, maar is ons ultieme doel 'duurzaamheid in de genen' bereikt? En behouden we onze koploperspositie als we op de huidige weg doorgaan? Uit de evaluatie met de Sustainability board en Adviesraad kwam het antwoord: 'nee, er is meer nodig'. De bottom up benadering is zeer waardevol en nodig, maar complexe, impactvolle projecten komen lastig van de grond doordat dergelijke projecten veelal afdelingsoverstijgend zijn. Centrale regievoering 'van bovenaf' is nodig om initiatieven in gang te zetten, versnippering tegen te gaan en voorbij de vrijblijvendheid te gaan. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het project 'geneesmiddelen uit afvalwater'. Een rondetafelbijeenkomst, geïnitieerd door de Raad van Bestuur, was nodig om dit complexe onderwerp aan te pakken. En wat betreft onze koploperspositie: duurzaamheid komt steeds vaker hoog op de

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

agenda te staan in de zorgsector. We worden bijna 'ingehaald', mede doordat we te kampen hebben met de wet van de remmende voorsprong. Voor het behouden van de koploerspositie is het nodig grote stappen te zetten met behulp van een mix van bottom up en centrale regie. Grote stappen zijn nodig gegeven de urgentie en de noodzaak tot duurzame, zinnige zorg.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 **Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'**
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0

Het is tijd voor een update van het plan 'duurzaamheid in de genen'. Er is zoveel gebeurd op dit terrein dat het nodig is om met een frisse blik, terugkijkend op afgelopen jaren, een nieuw plan te maken. Daarbij is ook de geldigheidsduur van 'Duurzaamheid in de genen 2013- 2016' verlopen.

Proces totstandkoming

Circa 40 interne stakeholders zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van dit plan duurzaamheid 2.0. Denk aan de leden van de sustainability board, bouw, inkoop, logistiek, vastgoed, Human Resources, Arbo- en Milieudienst, artsen, onderzoekers, communicatie, Radboud Universiteit, OR commissie VGWM (veiligheid, gezondheid, welzijn en milieu). Tijdens voorbereidende bilaterale gesprekken is gevraagd naar hun ambitie op het gebied van duurzaamheid. Tevens is, naar aanleiding van de evaluatie, gevraagd hoe zij tegenover een meer sturende, richtinggevende Raad van Bestuur staan. Opvallend was dat vrijwel alle betrokkenen van mening waren dat het wenselijk en zelfs nodig is dat de RvB een stevige positie inneemt, beleid formuleert en hierop acteert. Er is breed draagvlak om naast de bottom up benadering ook een centrale benadering te hanteren. Juist op het gebied van 'duurzaamheid' is het nodig vanuit centraal niveau regie te voeren en het lange termijn perspectief centraal te stellen. De resultaten liggen immers vaak op de lange termijn waardoor de incentive ontbreekt om er nu mee aan de slag te gaan.

Context

Het plan 2.0 is opgesteld binnen de context waarin we ons

begeven. Onderstaand een schets van de context.

Het Radboudumc wil voorop lopen in de ontwikkeling van duurzame, innovatieve en betaalbare gezondheidszorg. Onze missie is 'to have a significant impact on healthcare'. Deze missie willen we verwezenlijken met de speerpunten:

- Aantoonbare kwaliteit
- Persoonsgerichte zorg
- Doelmatigheid
- Duurzame netwerken

Onze kernwaarden zijn:

- Betrokken zijn
- Excelleren
- Samenwerken.

Het Radboudumc bevindt zich in een zorglandschap dat aan grote veranderingen onderhevig is. De vergrijzing, de toename van het aantal chronisch zieken en comorbiditeit (meerdere aandoeningen bij één patiënt) leiden tot een veranderende zorgvraag. Verder stelt de mondige en kritische zorgconsument hogere eisen aan het aanbod. Diverse maatschappelijke en technologische ontwikkeling beïnvloeden de gezondheidszorg in vergaande mate. Tevens heeft de klimaatverandering ook een enorme impact op gezondheid.

Centraal staan de vragen: 'Hoe houden we de gezondheid toekomstbestendig? Hoe zorgen we ervoor dat wij als zorginstelling geen bijdrage leveren aan de vervuiling van de planeet? Vervuiling die op haar beurt negatieve gezondheidseffecten veroorzaakt. Hoe houden we de gezondheidszorg

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 **Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0**
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

toekomstbestendig? Zodat de zorg ook voor de kinderen van onze kinderen toegankelijk en betaalbaar blijft’.

In alles wat we doen streven we naar het bevorderen van de gezondheid van de mens. Het paradoxale is dat we echter door de huidige manier van werken, onze omgeving vervuilen wat resulteert in negatieve effecten op de gezondheid. Denk aan gezondheidseffecten die ontstaan door klimaatverandering, lucht-, water- of bodemvervuiling. In het rapport Nationale klimaatadaptatiestrategie 2016 is een uitwerking gemaakt van de impact van milieuvervuiling op de gezondheid van de mens.

De international UN Sustainable Development Goals, de afspraken die gemaakt zijn tijdens de klimaatconferenties en diverse nationale raamwerken, zoals Nederland Circulair 2050, Nationale Klimaatcoalitie en het Landelijk Afvalbeheerplan zijn voorbeelden van kaders waarbinnen we werken.

Het Radboudumc is ervan overtuigd dat gezondheid(szorg) toekomstbestendig wordt, indien we bij alles wat we doen, rekening houden met de sociale, ecologische en economische effecten van ons handelen. Het Radboudumc sluit zich in haar duurzaamheidsbeleid aan bij de definitie van de Sociaal Economische Raad voor maatschappelijk verantwoord ondernemen:

‘Het bewust richten van de ondernemingsactiviteiten op waardecreatie op langere termijn in de drie dimensies People, Planet en Profit, gecombineerd met de bereidheid de dialoog met de samenleving aan te gaan”.

Het duurzaam denken en doen richt zich op alle facetten van ons werk: patiëntenzorg, onderwijs, onderzoek, personeelsbeleid en ondersteunende bedrijfsprocessen. We werken daar waar mogelijk samen met de Radboud Universiteit. We gaan voor een duurzame organisatie tot diep in de haarvaten: ‘duurzaamheid in de genen’. Zodat het Radboudumc ook op het gebied van duurzaamheid bijdraagt aan haar missie ‘to have a significant impact on healthcare’. Onlangs verwoordde prof. dr. Peter van de Kerkhof, dermatoloog en tevens lid van de Sustainability Board de duurzame ontwikkeling in het Radboudumc treffend: ‘to have a sustainable impact on health’.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik ‘Duurzaamheid in de genen’
- 3 **Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0**
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

4 Het duurzame Radboud(umc)

Onderstaand een schets van het duurzame Radboud(umc) in de toekomst. 'Umc' staat tussen haakjes omdat het Radboudumc intensief samen optrekt met de Radboud Universiteit op het gebied van duurzaamheid. Kort gezegd: het duurzame Radboud.

Een gezonde levensstijl heeft een hoog aanzien in de samenleving. Het Radboudumc richt zich op gezondheid. De zorg is geënt op de conceptuele benadering van positieve gezondheid, waarbij aandacht is voor alle aspecten gezondheid.

Indien een behandeling plaats moet vinden, dan vindt deze bij voorkeur zoveel mogelijk thuis plaats. Als het toch nodig is het Radboudumc te bezoeken, komt hij terecht in een gastvrije, veilige en gespecialiseerde zorgomgeving op de groene campus in Nijmegen. Het Radboudumc is in totaliteit gericht op het bevorderen van de gezondheid van de mens: stimuleren van bewegen, gezonde voeding, healing environment in de bouw. Zonder dat dit negatieve impact heeft op het milieu.

De mens voelt zich thuis in het Radboudumc. Hij heeft veel vertrouwen in de organisatie doordat persoonsgerichte zorg plaatsvindt. Hij ervaart dat hij echt gehoord wordt en dat de behandeling zoveel mogelijk daarop ingericht wordt. Ongeacht religie, ras of geaardheid, hij is welkom.

In het Radboudumc werkt een diversiteit aan mensen. De medewerkers zijn integer, tevreden en productief. Ze dragen hun eigen verantwoordelijkheid en kijken over hun eigen grenzen heen. Ze voelen zich uitgenodigd bij te dragen aan een toekomstgericht Radboudumc.

Bij het streven naar excellente zorg, onderwijs en onderzoek is er een blijvende focus op het voorkomen van verspilling en het stimuleren van een circulaire economie, zodat grondstoffen behouden blijven.

De sfeer in het Radboudumc ademt op alle fronten een vorm van aandacht, rust en bewustzijn uit. Het creëren van waarde op ecologisch, sociaal en economisch domein staat centraal. Het duurzaam denken en doen zit in de genen van alle medewerkers.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 **Het duurzame Radboud(umc)**
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

5 Aanpak

Hoe kunnen we bovenstaand droombeeld realiseren? We hanteren de volgende aanpak:

- We hanteren een integrale benadering van duurzaamheid;
- We werken samen met de Radboud Universiteit, tenzij dit om moverende redenen niet gewenst is;
- En met partners uit de keten;
- We tonen lef wanneer dat nodig is en maken keuzes;
- We werken continu aan het bevorderen van bewustwording duurzaamheid;
- Met een organische bottom up benadering, daar waar het kan;
- En een centrale aansturing, daar waar nodig;
- Waarbij de bestuursleden het goede voorbeeld geven in de uitstraling van de vrijblijvendheid voorbij.

De aanpak is hetzelfde als de aanpak zoals we in de afgelopen jaren gehanteerd hebben. Het verschil zit in het toevoegen van meer centrale regievoering naast de bottom up benadering om vrijblijvendheid en versnippering tegen te gaan. De centrale regievoering komt onder andere tot uiting in het formuleren van doelstellingen. Daarnaast werken we nu meer samen met de Radboud Universiteit.

Ten behoeve van de ondersteuning van afdelingen in het richten van duurzaamheid, is het 'duurzaamheidsverhaal' in vier zinnen kort samengevat:

De verspilling voorbij;
Van hebben naar delen;
Gericht op de mens;
Naar een 'living environment'.

De doelstellingen zijn aan de hand van deze vier inspirerende 'dragers' geformuleerd.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 **Aanpak**
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

6 Doelen

● De verspilling voorbij

'De goede dingen doen, op de goede manier'. Zodat grondstoffen, materieel of niet-materieel, niet onnodig verbruikt worden. Het tegengaan van verspilling raakt alle medewerkers op alle terreinen in het Radboudumc: patiëntenzorg, onderzoek, onderwijs en bedrijfsvoering. Preventie staat centraal.

Patiëntenzorg: terugdringen onnodige behandelingen en minder spillage van geneesmiddelen en materialen door: 'predescribing' (verminderen van onterechte polyfarmacie bij patiënten met multimorbiditeit), het regionaal afstemmen van medicatiebeleid en verband/wondmiddelen en incontinentiemateriaal.

Onderzoek: terugdringen verspilling in onderzoek bijvoorbeeld door het stellen van de juiste prioriteiten, betrouwbare onderzoeksmethodieken, het beschikbaar stellen van resultaten voor derden en andere maatregelen.

Onderwijs en opleidingen: duurzaamheid geïntegreerd in het onderwijs is essentieel voor het stimuleren van het bewustzijn bij de artsen en onderzoekers van de toekomst. Tevens kunnen studenten waardevolle bijdragen leveren in het stimuleren van duurzame innovaties.

Bedrijfsvoering: de ondersteunende processen, zoals inkoop, logistiek, huisvesting hebben grote impact op milieu. Het terugdringen van afval, energieverbruik, inkoop (milieubelastende) goederen, voedselverspilling en niet-duurzame vervoersbewegingen zijn herkenbare thema's. De verspilling voorbij uitgewerkt in concrete doelen (zonder dat deze afbreuk mogen doen aan 'de bedoeling').

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

De verspilling voorbij

Hoofddoelstelling: Zero waste en CO2 neutraal in 2030

Thema	Deelstelling en acties	Trekker
Bedrijfsvoering	Doel afval: Reductie restafval 5% in 2020 tov 2015. Actie: circulair inkopen / eisen verpakkingsmaterialen Actie: hergebruik goederen Actie: disposables versus re-usables onderzoek en voorstel Actie: opstellen afvalreductieplan Actie: stappenplan maken realisatie CO2 neutraal, scope 3 waaronder vervoer en afval	Servicebedrijf
	Doel afval: Reductie specifiek ziekenhuisafval Actie: op basis van onderzoek s.z.a. door AMD en SB in 2016 de doelstelling concretiseren, inclusief plan van aanpak	Servicebedrijf
	Doel energie: Energieneutraal in 2025 Actie: meerjaars stappenplan maken naar energieneutraal 2025, scope 1 en 2 Voortzetten in gang gezette energiemaatregelen: zonnepanelen, windenergie, geothermie	Servicebedrijf
	Doel energie: Reductie energiegebruik 2% ten opzichte van het voorgaande jaar Actie: energiebesparend bouwen en verbouwen en groot onderhoud	Servicebedrijf
	Doel materiaal: Reductie papierverbruik Actie: beschikbaar stellen van juist IT middelen ten behoeve van papierarm werken	Radboudwerkomgeving
	Doel voeding: Reductie voedselverspilling tot maximaal 5% in 2018 Integrale aanpak gezondheid en vitaliteit	Servicebedrijf
	Doel voeding: 40% duurzaam aanbod restaurant in 2018	Servicebedrijf
	Actie: Demotiveren alcoholische dranken in het Radboudumc tussen 9.00 en 17.00 en ongezond snoepgoed vervangen door gezonder snoepgoed.	Servicebedrijf
	Doel vervoer: Stimuleren duurzame vervoersvormen. Doelstellingen formuleren op basis van vervoersonderzoek 2016 in samenwerking met Radboud Universiteit op het gebied van: <ul style="list-style-type: none"> • Terugdringen auto • Stimuleren fiets • Stimuleren elektrisch vervoer • Stimuleren openbaar vervoer (business card) • Stimuleren e-conferencing 	HR / SB / AMD / RU

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

[> vervolg](#)

De verspilling voorbij

Hoofddoelstelling: Zero waste en CO2 neutraal in 2030

Thema	Deelstelling en acties	Trekker
Onderzoek	<p>Doel: terugdringen verspilling in onderzoek</p> <p>Actie: uitvoeren actiepunten n.a.v. REWARD statement:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Research Data Management, o.a. door negatieve onderzoeksresultaten beschikbaar te stellen • Onderwijs aan promovendi in de cursus wetenschappelijke integriteit • Versterking van methodologisch ondersteuning van onderzoek • Extra beoordeling interne subsidieaanvragen • Bij benoeming van UHD's en hoogleraren ook duurzaamheidsaspecten betrekken • Stakeholders als patiëntenverenigingen, bedrijven, verzekeraars in onderzoeksbeleid betrekken (zie ook Research Agenda 2025) • (in de toekomst) evt. criteria Principal Investigator aanpassen • Aandacht in Radboudumc: Grand Round, O&O conferentie, Radboud Research Rounds 	CS Strategie i.s.m. onderzoeks-directeuren en teamleiders onderzoeksthema's
Onderwijs	<p>Doel: Verdere integratie duurzaamheid in curriculum GK en BMW, afhankelijk van evaluatie</p> <p>Stimuleren duurzame stages, o.a. middels Duurzame Stagehub</p>	.. Allen
Patiëntenzorg	<p>Doel: Terugdringen verband- en hulpmiddelen</p> <p>Doel: Terugdringen spillage geneesmiddelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionaal transmuraal formularium • Terugdringen polyfarmacie 	via transmuraal formularium commissie Formularium commissie Onder voorbehoud leerstoel medicatieveiligheid

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

● Van hebben naar delen

'Van hebben naar delen' stimuleert een andere manier van denken die nodig is om het verschil te maken op het gebied van duurzaamheid. We willen meer delen en minder bezitten. Dit sluit aan bij de circulaire economie gedachte die we omarmen. In een circulaire economie worden grondstoffen volledig hergebruikt, zonder dat deze hun waarde verliezen.

Delen is goed voor het milieu, goed voor de portemonnaie en het bevordert kennis. Door leveranciers eigenaar te laten blijven van producten die wij nodig hebben, stimuleren we duurzame innovaties. Deze drager richt zich bijvoorbeeld op circulair inkopen.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Van hebben naar delen

Hoofddoelstelling: Circulaire economie in het Radboudumc in 2030

Thema	Deelstelling en acties	Trekker
Bedrijfsvoering	<p>Doel inkoop: Het Radboudumc herkent sterk het belang van een circulaire economie in het bereiken van een duurzame samenleving. Belangrijk onderdeel hiervan is “circulaire inkoop”. Vertrekend vanuit de overtuiging dat wij 100% circulair willen gaan inkopen zal in de eerste helft van 2017 een plan gemaakt worden, waarin concrete, meetbare, ambitieuze en haalbare doelstellingen op het gebied van duurzame/circulaire inkoop worden gedefinieerd om deze vervolgens te vertalen naar acties. Bij dit alles zal aandacht zijn voor de wijze van bestuurlijke behandeling in eventuele situaties dat inkoopdoelstellingen op het gebied van efficiency op de korte termijn enerzijds en duurzaamheid op de lange termijn anderzijds met elkaar zouden conflicteren.</p> <p>Het opstellen van het plan is een gezamenlijke inspanning van de leiding van de productgroep Inkoop, de adviseur Duurzaamheid en een nader te bepalen afvaardiging uit “het primaire proces”.</p> <p>Na de JCI accreditatie kan vervolgens in de tweede helft van 2017 gestart worden met het uitvoeren van concrete stappen.</p> <p>Actie: doelstellingen en plan circulair inkopen opstellen en uitvoeren Actie: Bedrijfsleidersbijeenkomst en/of bestellersbijeenkomst over duurzaam inkopen organiseren in 2017</p>	Servicebedrijf + HR duurzaamheid
	<p>Doel: circulair werken Actie: Delen gebouwen en ruimten (intern en extern)</p>	Servicebedrijf
	<p>Actie: Meubilair en inrichting gebouwen centraal</p>	Servicebedrijf
	<p>Doel: 100.000 m2 minder vloeroppervlak Actie: Radboudwerkomgeving. Werkplek delen. Creëren flexibele werkplekken</p>	Bouwzaken
	<p>Doel: Nieuwbouw S conform BREEAM-NL excellent. Materialen met lage milieubelasting en/of toepassen groot aandeel gerecycled materiaal</p>	Bouwzaken
	<p>Doel: Renovatie onderwijsgebouw ambitie BREEAM-NL very good</p>	Bouwzaken/SB
Onderzoek	<p>Doel: Delen van kennis Doel: Delen van medische apparatuur (regionale medische marktplaats)</p>	Alle afdelingen, Servicebedrijf en gebruikers
Onderwijs	Doel: Circulaire economie als onderdeel in GK en BMW	

Inhoud

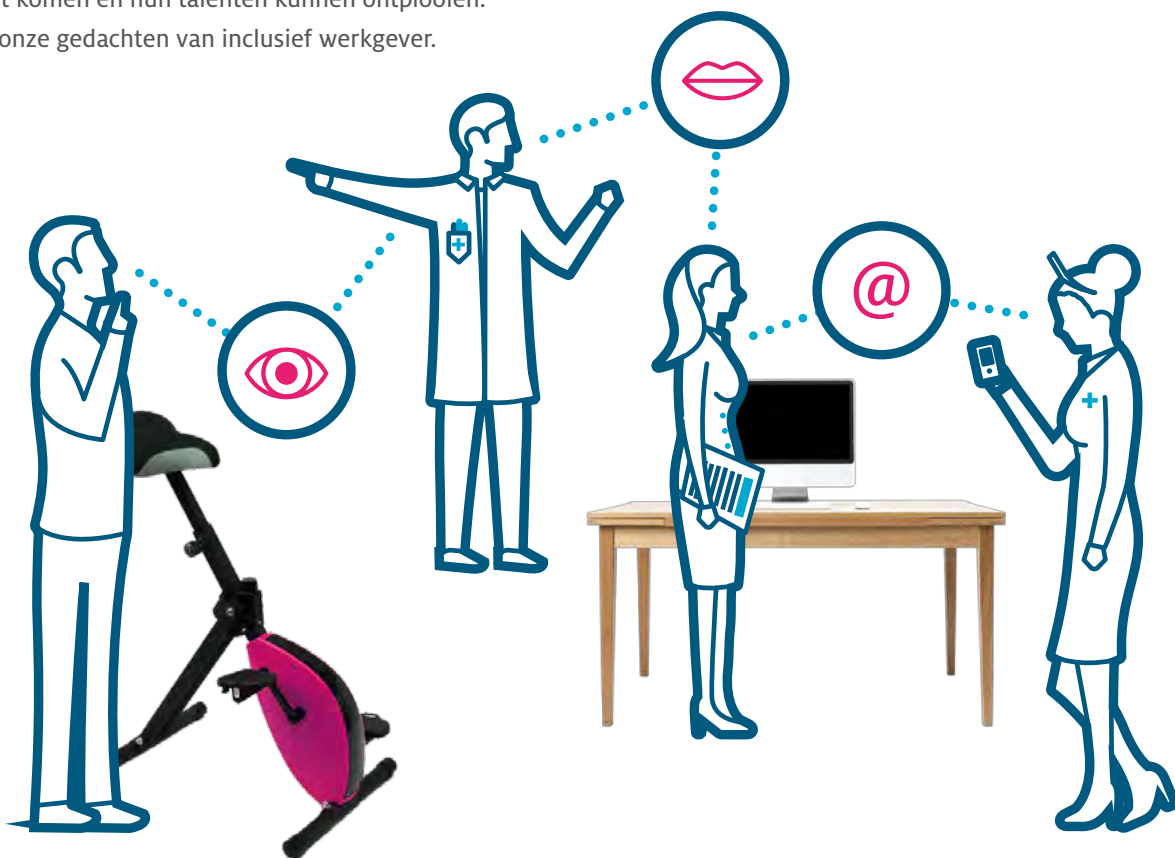
- 1 Inleiding
- 2 Terugblik ‘Duurzaamheid in de genen’
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

● Gericht op de mens

Deze derde drager gaat over hoe we met elkaar omgaan. We benaderen onze patiënten, leveranciers, medewerkers, studenten en andere betrokkenen als gelijkwaardige partners. Alle medewerkers krijgen de ruimte om te excelleren binnen het eigen werk. We zijn ervan overtuigd dat mensen dan in hun eigen kracht komen en hun talenten kunnen ontplooiën. Dit sluit aan bij onze gedachten van inclusief werkgever.

Duurzame inzetbaarheid binnen het Radboudumc speelt zich af binnen de volgende vier domeinen: (1) gezondheid en vitaliteit, (2) kennis, competentie en loopbaan, (3) bezieling en welbevinden, (4) mobiliteit en flexibiliteit.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Gericht op de mens

Hoofddoelstelling: Met plezier, vitaal en gezond werken binnen een veranderende omgeving

Thema	Deelstelling en acties	Trekker
Duurzame inzetbaarheid	<p>Doel: onze medewerkers met plezier, vitaal en gezond kunnen blijven werken in het hier en nu en tevens met de blik op de toekomst</p> <p>Actie: voortzetten diverse lopende initiatieven duurzame inzetbaarheid</p> <p>Actie: Oprichten van expertisecentrum duurzame inzetbaarheid. Het expertisecentrum vormt het aanspreekpunt en de wegwijzer voor het thema duurzame inzetbaarheid. Het centrum inventariseert welke vraagstukken spelen op het niveau van het individu, het team, de afdeling en de organisatie en stimuleert medewerkers en hun leidinggevenden om gezamenlijk na te denken over en zich pro actief op te stellen ten aanzien van duurzame inzetbaarheid.</p> <p>Actie: Bewegen op het werk</p> <p>Actie: bewustzijn en eigen verantwoordelijkheid dragen. Behoud draagkracht-draaglast</p>	HR
	<p>Doel: Iedereen kan zich ontwikkelen. Medewerkers ervaren en benutten de ervaring om te leren.</p> <p>Actie: we dragen uit dat leren en ontwikkelen vooral plaatsvindt op het werk, in de functie en door samen te werken. De Online Leer Omgeving is hierop gericht en faciliteert het continue leren.</p> <p>Actie: leidinggevenden en medewerkers voeren regelmatig het goede gesprek over de persoonlijke en functionele ontwikkeling van de medewerker en vinden mogelijkheden om die op te doen in het werk, van elkaar of door een vorm van interventie</p> <p>Actie: De samenwerking in afdelingen en teams met de RMW en de menselijke maat. Wij faciliteren en trainen het verkrijgen van een heldere richting, focus, samenwerking en veilig en open werkklimaat</p>	HR
Veilig en gezond werken	<p>Doel: Veilig en gezond werken</p> <p>Actie: 90% medewerkers Radboudumc heeft in 2017 e-learning veilig werken uitgevoerd</p> <p>Actie: oprichten expertisegroep veilig werken op een laboratorium.</p> <p>Actie: monitoring e-learning</p> <p>Actie: Programma Preventiemedewerker Arbo en Milieu voortzetten en verdiepen met 'bewegen op het werk'</p>	HR
Inclusief Radboudumc	<p>Doel: Participatie. Radboudumc heeft in 2023, 235 Fte (gemiddeld 25,5 uur) medewerkers aan het werk met een arbeidsbeperking.</p> <p>Actie: breed draagvlak creëren voor het thema via actieve communicatie</p> <p>Actie: inclusieve arbeidsanalyse en of functiecreatie/jobcarving</p> <p>Actie: bij aanbesteding – inkoop aandacht voor SROI</p> <p>Actie: inrichten van de backoffice voor wat betreft totale proces van werving, selectie, personeels- en salarisadministratie</p> <p>Doel: Diversiteit in personeelsbestand.</p> <p>Actie: nader uitwerken</p>	HR
Patiëntenzorg	<p>Doel: integratie van Positieve gezondheid in patiëntenzorg. Buiten scope van deze notitie.</p>	

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

● Naar een 'living environment'

We streven naar het bevorderen van de gezondheid van de mens. Dit komt zowel binnen als buiten het Radboudumc tot uiting. Het Radboudumc is naast een netwerk een plek die het

welzijn van patiënten, medewerkers, studenten, bezoekers en omwonenden verbetert. We maken de positieve impact op onze omgeving zo groot mogelijk en tegelijkertijd verkleinen we onze negatieve effecten op het milieu.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 **Doelen**
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Naar een 'living environment'

Hoofddoelstelling: Naar een gezondheidsbevorderende campus

Thema	Deelstelling en acties	Trekker
Bedrijfsvoering	Doel: Voeding als medicijn Actie: Rondetafelbijeenkomst om samen met partners aanpak te formuleren om voeding in te zetten als medicijn.	HR duurzaamheid
Bewegen	Doel: Bewegen als medicijn Actie: Beter uit Bed	Fysiotherapie
Groen	Doel: Groen als medicijn Guidelines: healing environment / spiritualiteit Nieuwbouw S: Ecologische maatregelen zoals nestkasten, insectenhôtels, vleermuizen-verblijven, groene daken en gevels Optimaal gebruik van daglicht Stimuleren diversiteit op de campus door duurzaam onderhoud en aanleg tuinen (SB)	Bouwzaken
Afvalwater	Doel: Schoon water Uitvoeren Routekaart Geneesmiddelen uit afvalwater met ketenpartners	Servicebedrijf
HR duurzaamheid	Doel: Schone lucht Actie: onderzoek naar de mogelijkheden van duurzame stadslogistiek Actie: onderzoek naar de impact van Radboud luchtemissies op het gebied van fijnstof en chemicaliën.	HR duurzaamheid

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 **Doelen**
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

7 Stimuleren en borgen duurzaamheid

Hoofddoelstelling: Stimuleren en borgen van duurzaamheid

Thema	Deelstelling en acties	Trekker
strategie	<p>Doel: duurzaamheid borgen in strategie en activiteiten Radboudumc</p> <p>Actie: OPS en (jaar)plannen van afdelingen worden voorzien van duurzaamheidsparagraaf (people, planet, profit)</p> <p>Actie: Duurzaamheid krijgt vaste positie in een bestuurscommissie van NFU. Het is wenselijk om op NFU niveau meer samen te werken.</p>	RvB, afdelingen, ondersteuning HR duurzaamheid + SB
Sustainability board en Adviesraad	<p>Deelstelling: richting geven, voortgang bewaken en kennis van buiten naar binnen halen.</p> <p>Actie: Voortzetten activiteiten Sustainability board.</p> <p>Actie: voortzetten activiteiten Adviesraad en verbreden naar Universiteit</p>	HR duurzaamheid + SB
Bottom up beweging	<p>Actie: duurzaamheid in kaderbrief aan de hand van concreet doel</p> <p>Actie: aankomende vijf jaar zal duurzaamheidsverslaglegging conform richtlijnen GRI plaatsvinden</p>	HR duurzaamheid +SB
Planning & control	<p>Doel: Schoon water</p> <p>Uitvoeren Routekaart Geneesmiddelen uit afvalwater met ketenpartners</p>	CS Strategie HR Duurzaamheid
Netwerken	<p>Internationale samenwerkingsverbanden verstevigen en verankeren, denk aan: Global Green Hospitals, NHS, Kaiser Permanente, Healthcare Without Harm</p>	HR duurzaamheid
	Actieve bijdrage aan European Green Capital Nijmegen	Divers
	Actieve bijdrage aan Green Deal duurzame bedrijfsvoering in zorg	SB, HR duurzaamheid
	Samenwerking met Personeelsvereniging Radboud verstevigen	HR duurzaamheid
	Stakeholderdialoog structureren (onder andere om te komen tot materialiteitsanalyse)	HR duurzaamheid
Radboud Universiteit	We werken op zoveel mogelijk terreinen samen met de Radboud Universiteit, tenzij	Allen
Onderwijs	Bij selectie medewerkers bevragen op duurzaamheid	HR
	Duurzaamheid integreren in alle opleidingen en onderwijs	Nader te bepalen

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 **Stimuleren en borgen duurzaamheid**
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

8 Focuspunten 2017-2018

In 2017 en 2018 ligt de focus van het programma op de volgende punten:

1 Van afval naar grondstof

Binnen de drager 'de verspilling voorbij' met de lange termijn doelstelling 'zero waste in 2030' leggen we de focus in 2017 en 2018 op het voorkomen van afval. Dit komt tot uiting in de projecten:

- Bevorderen hergebruik goederen met behulp van digitale marktplaats;
- Reductie papier 5 a 10 % in 2017 t.o.v. 2016 door papierarm werken.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van dit focuspunt ligt bij het Servicebedrijf.

2 Circulair inkopen

Binnen de drager 'van hebben naar delen' zetten we ons in 2017 en 2018 in om circulair (duurzaam) inkopen van de grond te krijgen.

- Opstellen en uitvoeren plan circulair inkopen;
- Transitie eigenaarschap meubilair en beheer ruimten naar Servicebedrijf.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van dit focuspunt ligt bij het Servicebedrijf.

3 Duurzame inzetbaarheid

Binnen de drager 'gericht op de mens' ligt in 2017 en 2018 de focus op duurzame inzetbaarheid in de projecten:

- Oprichten expertisecentrum duurzame inzetbaarheid;
- Implementatie van de online leeromgeving.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van dit focuspunt ligt bij HR.

4 Geneesmiddelen uit afvalwater

Binnen de drager 'naar een living environment' streven we naar schoon water. Het Radboudumc heeft samen met partners uit de geneesmiddelenketen een routekaart opgesteld om dit te realiseren. In 2017 en 2018 geven we dit onder andere invulling met de projecten:

- Symposium duurzame farmacotherapie (heeft reeds plaatsgevonden op 22-2-2017);
- Uitvoeren onderzoek in het kader van Interreg MEDUWA naar waterzuivering met innovatieve techniek (plasma geactiveerd water).

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

9 Financiën

Net zoals de duurzame initiatieven vanuit de afdelingen plaatsvinden, vindt ook de financiering plaats vanuit de afdelingen. Duurzaamheid is niet een 'apart' iets, het wordt integraal meegenomen in het maken van keuzes: people, planet, profit. De financiële afweging is net zoals milieu en sociale aspecten, een integraal onderdeel van keuzes. Soms zal het meerkosten geven, soms minderkosten.

De materiële kosten van de afdelingsoverstijgende projecten, zoals verslaglegging, communicatiemiddelen, bepaalde onderzoeken, dag van de duurzaamheid, zijn gedekt vanuit de reguliere middelen van HR.

In verband met het vervullen van de centrale regievoering, pleiten we voor het benoemen van een programmamanager voor 1 dag per week, binnen de bestaande formatie van HR en SB.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 **Financiën**

Bijlagen

Bijlagen

Bijlage 1

Achtergrondgegevens behaalde resultaten

Bijlage 2

Organisatie

Bijlage 3

Stakeholders Radboudumc

Bijlage 4

Convenanten/ samenwerkingsverbanden

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

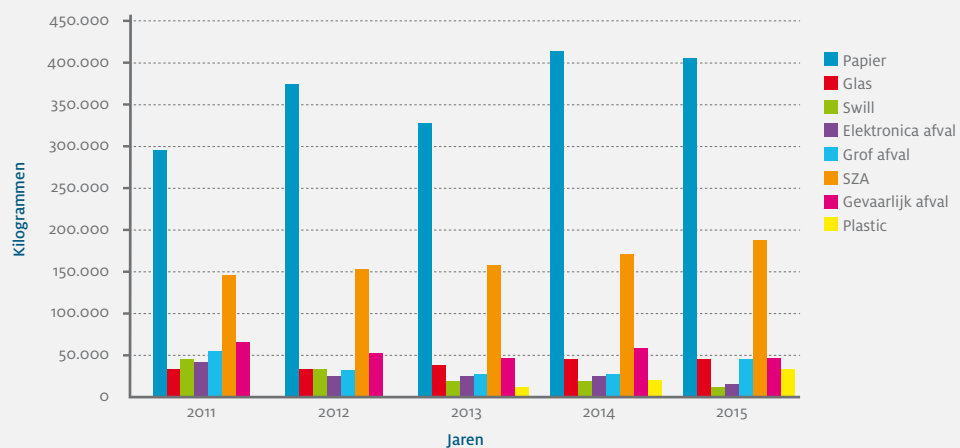
Bijlagen

Bijlage 1 Achtergrondgegevens behaalde resultaten

Afval

	2011	2012	2013	2014	2015	% 2015 t.o.v. 2014
Restafval*	1.566.840	1.444.278	1.343.820	1.343.160	1.353.980	0,8%
Papier*	295.050	370.760	328.760	415.618	409.626	-1,4%
Glas*	29.312	32.576	36.989	42.416	40.044	-5,6%
Swill	42.075	33.099	18.860	16.270	12.194	-25,1%
Elektronica afval	40.859	24.331	23.731	20.281	14.151	-30,2%
Grof afval*	54.355	31.420	25.680	21.980	36.740	67,2%
Gedecontamineerd afval	37.280	2.920	580	0	0	
SZA	145.710	151.910	157.650	170.503	195.440	14,6%
Gevaarlijk afval	63.445	52.962	47.298	52.737	47.487	-10,0%
Plastics			3.600	7.640	25.240	230,4%
Vertrouwelijke media			980	1.920	1.140	-40,6%
Totaal*	2.274.926	2.144.255	1.987.948	2.092.525	2.136.041	2,1%

* De afvalstroom bestaat uit deelstromen, met ieder een eigen verwerkingsmethode.
Zie de GRI-index op www.radboudumc.nl/jaardocument voor gedetailleerde informatie.

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Afvalstroom	2015 tov 2012	Toelichting	Verwerkingsmethodiek
Papier	+10,5%	Betere afvalscheiding doordat papierinkoop niet is gestegen	Recycling
glas	+22,9%	Vermoedelijk door betere afvalscheiding	Recycling
Swill	-63,2%	Dit cijfer geeft enigszins vertekend beeld. Het is deels te danken aan reductie voedselverspilling en deels doordat afvoer via cateraar plaatsvindt.	Recycling
Elektronica afval	-41,8%	Vermoedelijk geeft dit cijfer een vertekend beeld, doordat afvoer niet centraal geregistreerd is	Recycling
Grof afval	+16,9%	Stijging vermoedelijk door opheffing tweedehandswinkel Thema	Divers
Gedecontamineerd afval	-100%	Decontaminatieproces beëindigd uit veiligheidsoverwegingen	Verbranding
Sza	+28,7%	Vermoedelijk door beëindiging decontaminatieproces, gebruiksgemak (onnodige afvalstoffen) en toename disposables	Verbranding
Gevaarlijk afval	-10%		Recycling/verbranding
Plastics	+	Deze afvalstroom is in 2014 geïntroduceerd. Een stijgende lijn is zichtbaar	Recycling
Vertrouwelijke media	+	Deze afvalstroom is pas in 2013 geïntroduceerd.	Recycling

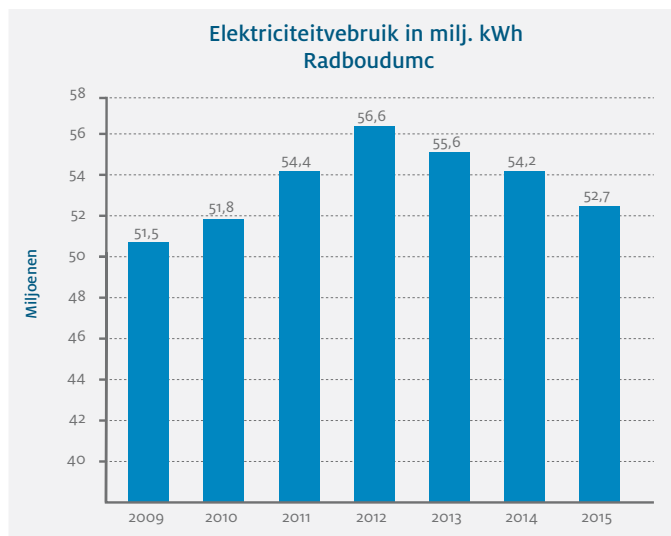
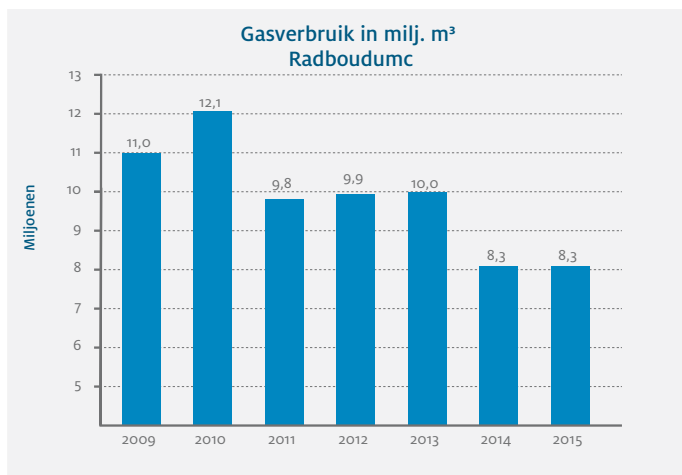
Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Inhoud

Energie

Het gasverbruik is in periode 2012 – 2015 verlaagd met 16 %.

Het elektriciteitsverbruik is gedaald met 7%.

Elektriciteit wordt met name gebruikt voor apparaten, koeling, verlichting, ventilatie en overige zaken. Gas wordt met name gebruikt voor verwarming, warm tapwater, stoomapparatuur en bevochtiging.

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Bijlage 2 Organisatie

Overleg	Deelnemers	Functie
<p>Sustainability board</p> <p>De board is verantwoordelijk voor de realisatie van duurzaamheidsambities</p>	<p>Cathy van Beek (voorzitter)</p> <p>Harriette Laurijsen (secretaris)</p> <p>Gys Driessen</p> <p>Peter van de Kerkhof</p> <p>Anne-Miek Broods</p> <p>Simon Broecheler</p> <p>Fred Lataster</p> <p>René Bleeker</p> <p>Viola Peulen</p> <p>Wouter van Wijhe</p>	<p>Lid Raad van Bestuur</p> <p>Senior adviseur duurzaamheid</p> <p>Directeur HR</p> <p>Afdelingshoofd Dermatologie</p> <p>Bedrijfsleider Intensive Care</p> <p>Bedrijfsleider Anesthesiologie</p> <p>Directeur Servicebedrijf</p> <p>Directeur Bouwzaken</p> <p>Hoofd Corporate communicatie adviseur duurzaamheid</p>
<p>Adviesraad duurzaamheid</p> <p>de Adviesraad is een onafhankelijk extern adviesraad dat de Raad van Bestuur gevraagd en ongevraagd adviseert over het gevoerde en te voeren duurzaamheidsbeleid</p>	<p>Jan Bout (voorzitter)</p> <p>Jan Bout heeft aangegeven zijn voorzitters rol per juli 2017 te willen beëindigen</p> <p>Pauline Meurs</p> <p>Corné van Dooren</p> <p>Toine Smits</p> <p>Momenteel wordt gezocht naar nieuwe leden Adviesraad</p>	<p>Voormalig bestuursvoorzitter</p> <p>Royal Haskoning</p> <p>Hoogleraar Bestuur van de Gezondheidszorg, Erasmus Universiteit Rotterdam</p> <p>Kennisspecialist duurzame voeding, Stichting Voedingscentrum Nederland</p> <p>Hoogleraar watermanagement, Radboud Universiteit Nijmegen</p>

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Bijlage 3 Stakeholders Radboudumc

Intern	Extern Regionaal	Extern Nationaal	Extern Internationaal
Patiënten en zijn/haar omgeving	Omwonenden, burgers Gemeente Nijmegen	MVO Nederland, Netwerk Zorg	World Health Summit NHS
PAR	Provincie Gelderland	Milieuplatform Zorgsector	Universiteit Münster
KAR	Maartenskliniek	Ministeries I&M, VWS, EZ	Global Reporting Initiative
Patiëntenorganisaties	CWZ	RIVM	Karolinska
Studenten	Rijnstate	Stichting Huize Aarde	Kaiser Permanente
Medewerkers	Huisartsen	De Normaalste Zaak	Healthcare Without Harm
Medezeggenschapsorganen	Nijmeegs Energie Convenant Power2Nijmegen	Saaz-Unie, werkgroep milieu Overige umc's	
Sustainability board	Waterschap Rivierenland	Zorgverzekeraars	
Raad van Toezicht	Radboud Universiteit:	Banken	
PV Radboud	Programmaraad duurzaamheid	Nederland Circulair!	
etcetera	Netwerk Duurzame Ontwikkeling	Wageningen Universiteit	
	HAN	Al onze leveranciers	
	Media	De Groene Zaak/Het Groene Brein	
	etcetera	Strategische samenwerkingsverbanden (Jeroen Bosch Ziekenhuis)	
		Media	
		etcetera	

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Bijlage 4 Convenanten/samenwerkingsverbanden

Naam	Looptijd	Betrokkenen
Manifest voor een gezonde toekomst in de zorgsector	Vanaf 2011	Divers
Nationale Klimaatcoalitie	2014 – 2050	Strategisch adviseur energie, Els Sonnemans
Green Deal Nederland op weg naar duurzame zorg	2015-2018	Manager Vastgoed&Infrastructuur, Eric Mimmel
Keteninnovatieprogramma Zorgeloos Afval	2016-2017	Lid RvB Cathy van Beek, ambassadeur Senior adviseur duurzaamheid, Harriette Laurijsen
MJA3 Meerjarenaafpraak	Vanaf ...	Strategisch adviseur energie, Els Sonnemans
European Green Capital Award	2016-2018	Senior adviseur duurzaamheid, Harriette Laurijsen
Duurzame stagehub	Vanaf 2015	Senior adviseur duurzaamheid, Harriette Laurijsen
Nijmeegs Energie Convenant	Vanaf 2008	Strategisch energie adviseur energie, Els Sonnemans
Power2Nijmegen	Vanaf ...	Manager Vastgoed&Infrastructuur, Eric Mimmel
City Deal Gelrestad	Ter besluitvorming	Nader te bepalen
Deltaplan Waterkwaliteit en Zoetwater	2016-201	Manager Vastgoed&Infrastructuur Eric Mimmel
Velo City 2017	2016-2017	Divers
Milieu Platform Zorgsector	Vanaf circa 2000	Divers
MVO NL	Vanaf 2011	Divers

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Terugblik 'Duurzaamheid in de genen'
- 3 Van duurzaamheid 1.0 naar 2.0
- 4 Het duurzame Radboud(umc)
- 5 Aanpak
- 6 Doelen
- 7 Stimuleren en borgen duurzaamheid
- 8 Focuspunten 2017-2018
- 9 Financiën

Bijlagen

Radboudumc

Concern HR, contactpersoon:

Harriette Laurijsen

Postbus 9101

6500 HB Nijmegen

Telefoon (024) 361 88 45

Website: www.radboudumc.nl

Nijmegen, juli 2017